

Είναι ο Ιησούς ιστορικό πρόσωπο;

Ε
ι
κ
ό
ν
α
α
π
ό
τ
η

ν έκδοση Πρακτικών του
Πανελληνίου Συνεδρίου για
τον Μυθικισμό

Σήμερα θα δούμε μια απάντηση για το θέμα της ιστορικότητας του Ιησού. Στις 14 Απριλίου έγινε μία ηχητική συνέντευξη (podcast) από τον Σταύρο Διοσκουρίδη του συγγραφέα Μηνά Παπαγεωργίου που αφορούσε την ιστορικότητα του Ιησού. Επειδή ήταν Μεγάλη Παρασκευή φαίνεται ότι οι απολογητές ενοχληθήκαν και εμφανίστηκε η ακόλουθη απάντηση - δημοσίευση του κου Κων/νου Παπάζογλου στο ίδιο μέσο το News24/7, με τίτλο Αναζητώντας τον Ιησού της Ιστορίας, που απαντά όπως νομίζει στις μυθικιστικές θέσεις.

Άλλη μια κλασική περίπτωση απολογητικής προσπάθειας να μας πείσουν για τα αδικαιολόγητα. Έχει ενδιαφέρον ότι ο αρθρογράφος προσδιορίζεται ως επιστήμονας: “Μηχανικός με υποτροφία και μεταπτυχιακές σπουδές στο πανεπιστήμιο Harvard. Ζει και εργάζεται στο εξωτερικό”.

Ας πάρουμε τα επιχειρήματα του επιστήμονα αυτού για να τα ελέγξουμε.

1. Η ιστορική ύπαρξη του Ιησού είναι (σχεδόν) βέβαιη.

Και λέμε σχεδόν γιατί σε ότι αφορά την Ιστορία δεν μπορεί να υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα. Σε αντίθεση με τις θετικές επιστήμες, όπου ένα φαινόμενο μπορεί

να αποδειχθεί (πολλάκις) μέσω της τεκμηρίωσης και της επανάληψης, στην Ιστορία τα γεγονότα συμβαίνουν μία μόνο φορά και στη συνέχεια ο Ιστορικός καλείται μέσω της ανάλυσης των γεγονότων, των μαρτυριών και όσων έχουν καταγραφεί να πιστοποιήσει τι είναι το πιθανότερο να συνέβει.

Αν είχε λυθεί η ιστορικότητα του Ιησού δεν θα κάναμε αυτή την κουβέντα. Είναι προφανώς αβέβαιη και για τον λόγο αυτό οι χριστιανοί στο παρελθόν πολλές φορές πλαστογράφησαν κείμενα δικά τους ή άλλων για να πιστοποιήσουν την ιστορικότητά του, αλλά και να αναβαθμίσουν τη θεϊκότητά του όπως θα φανεί και εδώ.

Γράφει λοιπόν ο απολογητής:

Με βάση αυτήν την προσέγγιση, η Ιστορικότητα του Ιησού μπορεί πράγματι να θεωρηθεί δεδομένη, με αρκετές πληροφορίες μάλιστα για τη ζωή του να έχουν καταγραφεί σε εξωβιβλικές μαρτυρίες¹

Για παράδειγμα γνωρίζουμε ότι ο Ιησούς είχε ένα τουλάχιστον αδερφό τον Ιάκωβο (όπως γράφει ο Ιουδαίος συγγραφέας Φλάβιος Ιωσηπός τον 1ο αιώνα μ.Χ).

Πράγματι ο ιστορικός Φλάβιος Ιώσηπος έχει δύο αναφορές που αποδίδονται στον Ιησού των Ευαγγελίων, που αν ήταν αληθινές θα ήταν πράγματι μια σημαντική ένδειξη ιστορικότητας, γιατί είναι από ιστορικό και αρκετά κοντά στα γεγονότα. Μάλιστα για την εποχή και την περιοχή αυτή ο ίδιος ιστορικός δίνει πολλές πληροφορίες. Από τις δύο αναφορές ο κος Παπάζογλου που προφανώς γνωρίζει ότι η μία είναι ξεκάθαρη απάτη την αποσιωπά. Φέρνει όμως την 2η που δεν φαίνεται ξεκάθαρα η απάτη της, αφού χωρίς την γνώση της 1ης δείχνει κάτι διαφορετικό.

Για τις αναφορές του Ιώσηπου διαβάστε:

Ιώσηπος, περί Ιησού Α'

Σλαβονικός Ιώσηπος

Για την γενικότερη κατάσταση στην Παλαιστίνη της εποχής και την εμφάνιση δεκάδων μεσσιών διαβάστε:

Πολλοί μεσσίες, πολλοί χριστοί.

Εν ολίγοις η πρώτη αναφορά είναι πλαστογραφημένη και η δεύτερη, αυτή που

επικαλείται ο κος Παπάζογλου μάλλον άσχετη.

ότι ζούσε στην περιοχή της Παλαιστίνης (σύμφωνα με το συγγραφέα Λουκιανό του 2ου αιώνα μ.Χ),

ότι είχε τη φήμη ότι ήταν σοφός και ηθικός άνθρωπος (σύμφωνα με επιστολή του 2ου αιώνα μ.Χ του στωικού Μαρά Βαρ Σεραπίων που βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο),

ότι βαπτίστηκε από τον Ιωάννη το Βαπτιστή (Φλάβιος Ιώσηπος),

ότι έκανε θαύματα, ότι είχε μαθητές και ότι πέθανε κατόπιν απόφασης του Πόντιου Πιλάτου (σύμφωνα με το Ταλμούδ, την Εβραϊκή Βίβλο - Sanhendrin 49a)

με σταυρικό θάνατο (σύμφωνα με το Ρωμαίο συγγραφέα Τάκιτο του 2ου αιώνα μ.Χ),

Ο Χριστός, από τον οποίο πήρανε το όνομά τους, τιμωρήθηκε με την εσχάτη των ποινών κατά τη βασιλεία του Τιβερίου από έναν από τους επιτρόπους μας, τον Πόντιο Πιλάτο

ότι η διδασκαλία του εξαπλώθηκε μετά το θάνατό του (σύμφωνα με τον επίσης Ρωμαίο συγγραφέα Σουετόνιο του 2ου αιώνα μ.Χ),

ότι λατρευόταν ως θεός (σύμφωνα με επιστολή του Ρωμαίου δικηγόρου Πλίνι του νεώτερου το 2ο αιώνα μ.Χ)

και ότι τον αποκαλούσαν «Βασιλιά» (Μαρά Βαρ Σεραπίων).

Ας σημειωθεί ότι όλα τα παραπάνω στοιχεία, τα οποία επιβεβαιώνουν ουσιαστικά τα όσα ήδη γνωρίζουμε από τα Ευαγγέλια, προέρχονται από ιστορικές πηγές που ήταν ως επί το πλείστον εχθρικές στο Χριστιανισμό. Άρα οι συγγραφείς δεν είχαν κάποιο κίνητρο να επιβεβαιώσουν ούτε την ύπαρξη του Ιησού, ούτε ακόμα περισσότερο το περιεχόμενο των κηρυγμάτων και της ζωής του.

Για όλα τα παραπάνω που είναι μεταγενέστερες αναφορές του δεύτερου αιώνα, διαβάστε εδώ:

Ιστορικότητα του Ιησού - "Πηγές" του 2ου αιώνα

Μάλιστα εκεί αναγράφονται και απαντώνται επιπλέον περιπτώσεις που οι απολογητές κατά καιρούς φέρουν.

Να σημειωθεί όμως η φράση "ότι βαπτίστηκε από τον Ιωάννη το Βαπτιστή (Φλάβιος Ιώσηπος) ", που αναφέρει ο επιστήμων, είναι λάθος. Πουθενά δεν

αναφέρει ο Ιώσηπος ότι ο Βαπτιστής βάπτισε τον Ιησού. Αυτό είναι σενάριο των ίδιων των Ευαγγελίων που εδώ ο “επιστήμων” μας το φέρνει σαν γεγονός. Όλο το έργο του Ιώσηπου υπάρχει στα ελληνικά στη Wikithiki, ας βρει τη σχετική αναφορά που ισχυρίζεται ότι υπάρχει να μας την δείξει.

Εν ολίγοις, δεν υπάρχει κανένα σοβαρό στοιχείο, όλες αυτές οι αναφορές ήταν μεταγενέστερες, μας πιστοποιούν ότι μέσα στον δεύτερο αιώνα εμφανίστηκαν διάφοροι “χριστιανοί” χωρίς να ξέρουμε, ούτε τι ακριβώς πίστευαν, δηλαδή σε ποιον μεσσία απέδιδαν τιμές ή θεικότητα, ούτε μας δίνουν καμιά ιστορική πληροφορία για τον Ιησού.

Αφού πιστεύει ότι έλυσε το θέμα των εξωχριστιανικών αναφορών ο κος Παπάζογλου, προσπαθεί να μας πείσει ότι τα αναφερόμενα στην ίδια την *Καινή Διαθήκη* μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ξεκάθαρες ιστορικές πηγές και μάλιστα από την αυθεντία διαφόρων μελετητών της “αιρετικής Δύσης”.

1. Τα ευαγγέλια γράφτηκαν μέσα στην πρώτη γενιά από τα γεγονότα που εξιστορούν

Ακόμα και συντηρητικοί επιστήμονες τοποθετούν τη συγγραφή των πρώτων επιστολών του Απ. Παύλου το 45-50 μ.Χ. και του Κατά Μάρκον Ευαγγελίου το 60-70 μ.Χ. Δηλαδή μέσα στα πρώτα 15-30 χρόνια από το θάνατο του Ιησού που έλαβε χώρα το 30-33 μ.Χ, κυκλοφορούσε και γραπτώς η ιστορία της ζωής και της Ανάστασης του. Και μάλιστα αυτή η ιστορία βρήκε πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης και διάδοσης σε περιοχές όπου ήταν ακόμα εν ζωή πολλοί μάρτυρες των γεγονότων (π.χ. στην Ιερουσαλήμ), αρκετοί από τους οποίους θα είχαν κάθε λόγο να διαψεύσουν τα γεγονότα των Ευαγγελίων αν αυτά δεν ήταν ακριβή (π.χ. οι Ιουδαίοι). Με δεδομένη μάλιστα τη συγγραφή της Καινής Διαθήκης τόσο κοντά στα γεγονότα που εξιστορεί, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης A.N. Shermin-White έχει γράψει «ότι θα ήταν χωρίς προηγούμενο στην Ιστορία, αν μυθικά ή ψεύτικα στοιχεία είχαν εισχωρήσει μέσα στα Ευαγγέλια».

Όχι, τα *Ευαγγέλια* γράφηκαν μετά την καταστροφή του Ναού του 70 κ.χ. (υπάρχει και σχετική δημοσίευση) και όταν λέμε Ευαγγέλια, μιλάμε για το *Κατά Μάρκον*, αφού όλα τα υπόλοιπα το αντιγράφουν ή το διορθώνουν. Είναι γραμμένα μετά από μία πλήρη γενιά τουλάχιστον και μετά μία μεγάλη καταστροφή. Το *Κατά Μάρκον* γράφηκε μάλλον στη Ρώμη και η πιθανότητα να ζούσε εκεί κάποιος Εβραίος που να

θυμόταν λεπτομέρειες τις εποχής από την Παλαιστίνη και να ήταν και γνώστης του Ευαγγελίου αυτού, είναι ελάχιστες. Τα *Ευαγγέλια* μάθαμε ότι κυκλοφορούσαν στο τέλος του δεύτερου αιώνα μέσα στις διάφορες χριστιανικές σχέτες μόνο και είναι δύσκολο να θεωρήσουμε ότι στις αρχές του αιώνα ή μόλις γράφτηκαν, ήταν σε γνώση όλων των Εβραίων για να αντιδράσουν.

Εκτός αυτού είναι ανώνυμα και δεν γράφηκαν από αυτόπτες μάρτυρες, έχουν εκατοντάδες αντιφάσεων, ήδη με αυτά που ξέρουμε μέχρι τώρα, και έχουν υποστεί χιλιάδες τροποποιήσεις και προσθήκες στην εξέλιξή τους.

Σχετικά:

Το «Κατά Μάρκον» στον Σιναϊτικό Κώδικα και σύγκριση με το μεταγενέστερο και επίσημο κείμενο των «Γραφών»

Ιερές Παραχαράξεις

Ευσεβείς πλαστογραφίες

Μαθήματα Θεολογίας (β` Μέρος), η ανατροπή της - κεφ. περί ιστορικότητας.

2. Ο αριθμός των αρχαίων αντιγράφων της Καινής Διαθήκης είναι εντυπωσιακά μεγάλος.

Άστοχο σαν επιχείρημα. Ανέκαθεν η κυκλοφορία του οτιδήποτε είναι τελείως άσχετη με την ποιότητα, την ακρίβεια ή την αλήθεια που αυτό έχει.

3. Η αξιοπιστία των Ευαγγελίων έχει επιβεβαιωθεί διαχρονικά μέσα και από αρχαιολογικές ανασκαφές

Ο Απόστολος Λουκάς είναι ο συγγραφέας τόσο του ομώνυμου Ευαγγελίου όσο και των Πράξεων των Αποστόλων. Και τα 2 κείμενα περιέχουν πάρα πολλές πληροφορίες (τοπωνύμια, ήθη και έθιμα, γεωγραφικοί προσδιορισμοί κτλ) οι οποίες αν και «περιττές» εφόσον δεν απαιτούνται για την εξιστόρηση των γεγονότων, εντούτοις έχουν προστεθεί από το Λουκά επειδή ακριβώς ήθελε ο ίδιος, εν είδει Ιστορικού, να τονίσει την ακρίβεια όσων παραθέτει τοποθετώντας τόσο στο χρόνο όσο και στον τόπο όλα τα γεγονότα που περιγράφει. Π.χ. όταν ο Λουκάς γράφει ότι η Κύπρος είχε «Ανθύπατο», ή ότι στη Θεσσαλονίκη οι άρχοντες λέγονταν «Πολιτάρχες» ή στην Ασία «Ασιάρχες» το κάνει θέλοντας να δώσει ακόμα μεγαλύτερη αξιοπιστία στα λεγόμενά του, αποδεχόμενος να εκτεθεί τόσο αυτός όσο και το έργο του στην έρευνα του

Ιστορικού της γενιάς του αλλά και του μέλλοντος. Αρχαιολογικές ανακαλύψεις έχουν διαψεύσει κατά καιρούς όσους αμφισβήτησαν την ιστορικότητα του έργου του Λουκά π.χ. η ανακάλυψη το 1835 μίας αψίδας επιβεβαίωσε μέσω σχετικής επιγραφής την ύπαρξη των Πολιταρχών στη Θεσσαλονίκη, ένα γεγονός που είχε αμφισβητηθεί έντονα στο παρελθόν από ιστορικούς και αναλυτές⁹. Ενώ και πρόσφατες ανασκαφές έχουν επιβεβαιώσει ποικίλες αναφορές των Ευαγγελίων όπως - μεταξύ άλλων - για την Κολυμπήθρα του Σιλβάμ¹⁰ αλλά και για την πόλη της Ναζαρέτ, για την οποία υπήρχε αρχικώς η - τελικά λανθασμένη - άποψη ότι είχε ιδρυθεί μετά την εποχή του Ιησού, και άρα η αναφορά στα Ευαγγέλια ήταν ανακριβής.

Η εύρεση των αρχαιολογικών αναφορών που μας απαριθμεί δεν έχουν καμία σχέση με την ιστορικότητα του Ιησού, αλλά με την επιβεβαίωση της προσπάθειας εξιστόρησης ενός σεναρίου μέσα σε κάποια ιστορικά πλαίσια.

Η αναφορά ιστορικών πληροφοριών σε ένα κείμενο δεν το κάνουν απαραίτητα ούτε ιστορικό ούτε ιστορία. Τα ιστορικά μυθιστορήματα για παράδειγμα, είναι ακριβώς αυτό που κάνουν και τα Ευαγγέλια, σε ένα γνωστό ιστορικό πλαίσιο, στήνουν ένα σενάριο που θα μπορούσε φαίνεται αληθινό. Ειδικά για την ανύπαρκτη Ναζαρέτ και από που προήλθε, διαβάστε τη σχετική μεταφρασμένη ανάλυση του Εβραίου ραβίνου Hayyim ben Yehoshua. Αντιγράφω:

Αφού οι πρώτοι Χριστιανοί πίστευαν ότι ο Ιησούς ήταν ο Μεσσίας, αυτομάτως πίστευαν ότι γεννήθηκε στην Βηθλεέμ. Αλλά τότε γιατί οι Χριστιανοί πιστεύουν ότι έζησε στην Ναζαρέτ; Η απάντηση είναι αρκετά απλή. Οι πρώτοι Χριστιανοί που μιλούσαν Ελληνικά δεν γνώριζαν τι εσήμαινε η λέξη «Ναζαρηνός». Ο πιο πρώιμος Ελληνικός τύπος αυτής της λέξεως είναι «Ναζωραίος», ο οποίος παράγεται από τον «Νατζορίγια», τον Αραμαϊκό ισοδύναμο τύπο του Εβραϊκού «Νοτζρί». (Θυμηθείτε ότι «Γιέισου χα - Νοτζρί» είναι τα αρχαϊκά Εβραϊκά για τον «Ιησού τον Ναζαρηνό»). Οι πρώτοι Χριστιανοί υπέθεσαν ότι «Ναζαρηνός» σημαίνει αυτός που κατάγεται από τη Ναζαρέτ και έτσι υποτέθηκε πως ο Ιησούς έζησε στη Ναζαρέτ. Ακόμα και σήμερα, οι Χριστιανοί γίνονται φαιδροί όταν συγχέουν τις Εβραϊκές λέξεις «Νοτζρί» (Ναζαρηνός), «Νατζράτι» (Ναζαρεθίτης) και «ναζίρ» (ναζαρίτης), όλες των οποίων έχουν εντελώς διαφορετικές σημασίες.

Αλλά αν παρόλα αυτά ο κος Παπάζογλου επιμένει, δεν έχουμε αντίρρηση να μας πει σε ποιο αρχαίο έγγραφο ή λίστα, υπάρχει καταγεγραμμένη αυτή η περίφημη Ναζαρέτ.

Ένα δεύτερο θέμα που θίγει εδώ, είναι ο συγγραφέας των *Πράξεων* και του *Κατά Λουκάν* που είναι ο ίδιος. Αυτό πράγματι το δέχονται όλοι όσοι έκαναν φιλολογική ανάλυση του κειμένου, είναι όμως προφανές ότι γράφηκαν σε διαφορετικές περιόδους, αφού αντιφάσκουν μεταξύ τους σε κάποια σημεία. Θα μου πείτε εδώ αντιφάσκουν συχνά και στο ίδιο Ευαγγέλιο και θα έχετε δίκιο. Ας δούμε για παράδειγμα στο τέλος του *Κατά Λουκάν* έχουμε:

τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα... 13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην... Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. ...καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι Ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. 35 καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. 36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν...

Ακολουθεῖ ένα κήρυγμα και στη συνέχεια:

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

Που σημαίνει ότι αν η Ανάσταση έγινε το Σάββατο, οι δύο εμφανίσεις που αναφέρει έγιναν την ίδια μέρα στον δρόμο για Εμαούς και την επόμενη μέρα Κυριακή στους Αποστόλους, η δε Ανάληψη αμέσως μετά το κήρυγμα στους Αποστόλους, δηλαδή εκείνη την ίδια Κυριακή. Ο ίδιος συγγραφέας όμως στις *Πράξεις* αναφέρει:

δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς,

Κάνοντας την μία μέρα...σαράντα. Αυτή η αντίφαση στον ίδιο συγγραφέα, μας λέει ότι στο δεύτερο βιβλίο, υπήρχε η ανάγκη για περισσότερη δράση μετά την Ανάσταση και παρέτεινε την διαδικασία για να ενσωματώνει θεωρητικά και όλες τις επιπλέον εμφανίσεις που μπορούσαν να ακουστούν ή ήδη ακούστηκαν εντωμεταξύ. Να σημειωθεί ότι αυτά τα επεισόδια δεν αναφέρονται στον *Κατά Μάρκον* που αντιγράφει και είναι επινοήσεις του συγγραφέα του *Κατά Λουκάν*, όπως και αντίστοιχες έκαναν και οι συγγραφέα των άλλων δύο.

Στις Πράξεις επίσης αναφέρεται η δράση του εκκολαπτόμενου μεσσία Θευδά:

35 εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἰκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν.

Δηλαδή ότι εμφανίστηκε κατά της απογραφή (τη γνωστή απογραφή του Κατὰ Λουκάν του 6 κ.χ.) ο ο Ιούδας ο Γαλιλαῖος, κάτι που είναι σωστό όπως γνωρίζουμε, και πριν από αυτόν άλλος εκκολαπτόμενος μεσσίας ο Θευδάς, κάτι που είναι λάθος. Ο Θευδάς επαναστάτησε το 44 κ.χ μετά από σχεδόν σαράντα χρόνια από τον Ιούδα ή μια ολόκληρη γενιά. Τι μας λέει αυτό; ότι τα κείμενα αυτά μεταφέρουν γνωστές ιστορίες από πριν την καταστροφή όπως κυκλοφορούσαν στις διάσπαρτες πλέον εβραϊκές συναγωγές, χωρίς εύκολα να μπορούν να μπουν σε σειρά. Επίσης δείχνει ότι σαν ιστορική πηγή είναι τελείως αναξιόπιστα, αφού και τα πραγματικά γεγονότα τα μεταφέρουν λάθος.

Άλλο ένα γνωστό λάθος είναι η στήλη “Τῷ αγνώστῳ θεῷ” που υποτίθεται είδε ο Παῦλος στην Αθήνα, για την οποία προφανώς θα υπήρχαν κάποιες πληροφορίες ύπαρξης μιας παρόμοιας στήλης, αλλά είναι άσχετες με το μήνυμα που του απέδωσε ο συγγραφέας, κάτι που σημαίνει ότι δεν πήγε Αθήνα. Γιατί αν είχε πάει θα ρωτούσε για αυτό το περίεργο που είδε και του φάνηκε τόσο οικείο στη λογική του. Απλά άκουσε μια πληροφορία και την χρησιμοποιεί για θεολογικούς λόγους σαν λόγια του Παύλου.

Φυσικά ο ίδιος συγγραφέας συνεχίζει τις θεωρίες του Κατὰ Μάρκον για τα ανιστόρητα θέματα της Δίκης, της Σταύρωσης, του εορτασμού του Πάσχα κλπ που έχουν αναφερθεί ήδη.

4. Τα Ευαγγέλια περιγράφουν με ειλικρίνεια τα γεγονότα χωρίς να αφαιρούν δυσάρεστα ή αμήχανα περιστατικά.

Αν τα Ευαγγέλια είχαν παραχαρακτεί τότε δεν θα περιείχαν κάποια περιστατικά τα οποία σκιαγραφούν με μελανά χρώματα κάποιους από τους πρωταγωνιστές της Χριστιανικής ιστορίας. Για παράδειγμα, γιατί κάποιος να προσθέσει στα Ευαγγέλια την άρνηση του Πέτρου για το Χριστό ή την εγκατάλειψη του Ιησού

από τους μαθητές του την πιο κρίσιμη ώρα της δίκης και σταύρωσής του, αν ήθελε να κατασκευάσει μία ψεύτικη ιστορία. Ή ποιος θα 'έβαζε' τις γυναίκες να βρουν εκείνες πρώτες τον άδειο τάφο του Χριστού αν ήθελε να κατασκευάσει το γεγονός και να περιβαλλει με αξιοπιστία τη μαρτυρία τους; Ας θυμηθούμε ότι την εποχή εκείνη η γυναικεία μαρτυρία θεωρούνταν περιορισμένης βαρύτητας τόσο σε επίπεδο νομικό (π.χ στα δικαστήρια), όσο και σε επίπεδο κοινωνικό. Άρα θα «βόλευε» πολύ περισσότερο να βρει τον άδειο τάφο ο (μετανιωμένος) Πέτρος ή ο αγαπημένος μαθητής Ιωάννης. Και όμως δεν λένε κάτι τέτοιο τα Ευαγγέλια, γιατί απλά δε συνέβη.

Ή ποιός θα έβαζε στα Ευαγγέλια την ιστορία ότι ούτε καν τα αδέρφια του Ιησού δεν πίστευαν στη διδασκαλία του και ότι δεν τον έθαψε τελικά η οικογένειά του, αλλά άφησαν έναν τρίτο να το κάνει; Συνεπώς, με το να συμπεριλάβουν τέτοιες «μη βολικές» λεπτομέρειες, αποδεικνύεται ότι οι συγγραφείς των Ευαγγελίων δεν στόχευαν στο να γράψουν όμορφες και καλοφτιαγμένες ιστορίες, αλλά αντίθετα στο να παρουσιάσουν τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά συνέβησαν.

Κανένας δεν υποχρεώνει τον οποιοδήποτε συγγραφέα στο πως θα παρουσιάσει την πλοκή του, και αυτό συνέβαινε πάντα. Συχνά ακόμα και οι ήρωες οι ίδιοι, είναι αντιήρωες ή έχουν έντονα ελαττώματα. Αυτό έχει να κάνει με τον τρόπο που θέλει να διαχειριστεί ο κάθε συγγραφέας τα συναισθήματα του αναγνώστη και την ιδεολογία που θέλει να προβάλλει και στα Ευαγγέλια το μήνυμα είναι ότι η καταστροφή των Εβραίων ήταν αποτέλεσμα της άρνησής τους να καταλάβουν τον Μεσσία. Γιατί ο Μεσσίας ήρθε αλλά δεν τον κατάλαβαν, ακριβώς επειδή το μήνυμά του ήταν διαφορετικό από αυτό που ήξεραν ή περίμεναν. Το αν υπήρχε όντως ένας τέτοιος Μεσσίας είναι άγνωστο, κατά σύμπτωση όμως παρόμοιο μήνυμα πριν από την καταστροφή, διακινούσαν οι Εσσαίοι και μάλιστα αυτοί που διαβίωναν στο Κουμράν, που μια απλή μελέτη τους, δείχνει μεγάλη ταύτιση με πολλές από τις θεωρίες των Ευαγγελίων και του Παύλου, κάτι που συνηγορεί ότι μάλλον δεν υπήρξε τέτοιος μεσσίας αλλά μια πνευματική οντότητα που θεωρούσαν οι Ευαγγελιστές και ο Παύλος ότι επικοινωνούσε μαζί τους με οράματα, που ιστορήθηκε εκ των υστέρων, τοποθετώντας τον σε ένα πλαίσιο πολλών μύθων που κυκλοφορούσαν για την προ της καταστροφής κατάσταση.

a. Ο Ιησούς ετάφη από μέλος του Ιουδαϊκού Συμβουλίου: το στοιχείο αυτό είναι αποδεκτό από τους περισσότερους ιστορικούς, ενώ και ο John A.T. Robinson, καθηγητής του Cambridge, έχει γράψει ότι η ταφή του Ιησού είναι «από τα πιο

έγκυρα στοιχεία που έχουμε για τη ζωή του¹³». Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι στα Ευαγγέλια εξιστορείται η ταφή του Ιησού με πολλές αλλά και ασυνήθιστες λεπτομέρειες, όπως π.χ. η οργάνωση της ταφής από τον Ιωσήφ της Αριμαθαίας που ήταν μέλος του Ιουδαϊκού Συμβουλίου (Sanhedrin). Αν πράγματι ήθελε κάποιος να «κατασκευάσει» την ιστορία της ταφής του Ιησού, είναι μάλλον σίγουρο ότι δεν θα ενέπλεκε σε αυτήν έναν Ιουδαίο, πόσω μάλλον έναν Ιουδαίο που ήταν μέλος του ίδιου του Συμβουλίου που καταδίκασε τον Ιησού σε θάνατο. Αν αυτή η ιστορία ήταν ψεύτικη, θα ήταν πολύ εύκολο να διαψευστεί άμεσα.

Περί του Ιωσήφ τού από Αριμαθαίας υπάρχει σχετική δημοσίευση. Είναι μια ενδιαφέρουσα επινόηση του Κατά Μάρκον που ακολουθούν και διορθώνουν μερικώς οι άλλοι Συνοπτικοί, γιατί κάτι θύμιζε από μια δήθεν προφητεία του Ησαΐα. Ούτως ή άλλως όλο το σενάριο της Δίκης, της Σταύρωσης και της Ταφής χωλαίνει όπως φαίνεται στη σχετική με τον Ιωσήφ δημοσίευση.

b. Ο τάφος του Ιησού βρέθηκε άδειος: το στοιχείο αυτό είναι και πάλι αποδεκτό από τους περισσότερους ιστορικούς αφού αναφέρεται στο – κατά πολλούς – παλαιότερο χωρίο της Καινής Διαθήκης (στην Α' Επιστολή προς Κορινθίους, Κεφάλαιο 15) και το οποίο βασίζεται σε ιστορικό υλικό λίγων μόνο ετών μετά το γεγονός. Ταυτόχρονα, με δεδομένο ότι η τοποθεσία του τάφου ήταν γνωστή, αν ο τάφος δεν ήταν πράγματι άδειος τότε οι Ιουδαϊκές αρχές δεν είχαν παρά να δείξουν το άψυχο σώμα του Ιησού μέσα στον τάφο για να αποδείξουν ότι η Ανάσταση δεν έγινε ποτέ. Αντίθετα, όπως γνωρίζουμε ακόμα και οι ίδιοι οι Ιουδαίοι της εποχής παραδέχτηκαν ότι ο τάφος ήταν άδειος, κατηγορώντας όμως τους μαθητές του Ιησού για την κλοπή του σώματός του.

&

c. Υπήρξαν μαρτυρίες για εμφανίσεις του Ιησού μετά το θάνατό του: το στοιχείο αυτό είναι αδιαμφισβήτητο και το αποδέχονται ακόμα και οι πιο σκληροί επικριτές του Χριστιανισμού όπως π.χ. ο Γερμανός σκεπτικιστής Καθηγητής Ludemann ο οποίος το θεωρεί ως ένα γεγονός «ιστορικά βέβαιο»¹⁴ (σημ: είναι ο ίδιος καθηγητής στον οποίο αναφέρθηκε ο κ. Παπαγεωργίου στο podcast). Έχει ενδιαφέρον μάλιστα ότι ο ίδιος Απ. Παύλος αναφέρεται σε εμφάνιση του Ιησού μετά την Ανάστασή του σε μία ομάδα 500 μαθητών, πολλοί εκ των οποίων ήταν προφανώς εν ζωή όταν ο ίδιος έγραψε για το γεγονός, πράγμα που αν δεν είχε συμβεί θα μπορούσε εύκολα να διαψευστεί. Ας σημειωθεί ότι οι εμφανίσεις του Ιησού δεν έγιναν μόνο σε άτομα που πίστευαν στη διδασκαλία του, αλλά και

σε πολέμιους όπως ο Παύλος, που κυνηγούσε και σκότωνε τους Χριστιανούς, αλλά και ο Ιάκωβος, ο αδερφός του Ιησού, ο οποίος τελικά πίστευσε μόνο όταν είδε τον Ιησού αναστημένο. Μάλιστα όπως καταγράφει και ο ιστορικός Φλάβιος Ιωσηπός, ο Ιάκωβος μαρτύρησε για αυτήν την επιλογή του το 62 μ.Χ. Συνεπώς, για να υπάρχει τόσο μεγάλη μεταστροφή, τόσων πολλών ανθρώπων, μόνο λίγες μέρες μετά τη σταύρωση του Ιησού, κάτι πρέπει να συνέβη.

Ας δούμε τι ακριβώς λέει ο Παύλος :

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, **ὃ καὶ παρέλαβον**, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· 4 καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς, 5 καὶ ὅτι **ῶφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα**· 6 ἔπειτα **ῶφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ**, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· 7 **ἔπειτα ῶφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν**· 8 **ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι ῶφθη Κάμοι**.

Μας λέει ότι ο Χριστός δηλαδή ο Μεσσίας απέθανεν, όχι εφονεύθει (αλλού αναφέρει κρεμάστηκε σε ξύλο, χωρίς να λέει την αιτία ή από ποιον), για τις αμαρτίες, (το γνωστό αντίλυτρο για τον Αδάμ, δηλαδή για το προπατορικό αμάρτημα που ξέρουμε ότι είναι μύθος), κατά τας γραφάς (είναι γνωστός ο μεσσιανισμός των Γραφών που περίμεναν και ακόμα κάποιοι Εβραίοι περιμένουν), και μετά έχει μία σειρά εμφανίσεων. Δεν θα ασχοληθώ εδώ στο ότι αυτό έρχεται σε αντίθεση με κάθε ένα μεταγενέστερο Ευαγγέλιο και με όλα μαζί, θα σχολιάσω μόνο τον αριθμό δώδεκα. Θεωρητικά όπως μάθαμε αργότερα μέχρι και την Ανάληψη οι ευαγγελιστές, δηλαδή οι κατά τα Ευαγγέλια μαθητές, έμειναν ένδεκα, αφού ο “προδότης” υποτίθεται Ιούδας αυτοκτόνησε. Το συμβάν της προδοσίας αυτό ο Παύλος δείχνει να το αγνοεί, επίσης ξεχωρίζει τον Κηφά από τους δώδεκα άρα ήταν δεκατρείς, επίσης αφήνει υπόνοιες ότι τελικά οι απόστολοι ήταν πολλοί περισσότεροι και τους διαστέλλει από τους δώδεκα. Αλλά το ποιο σημαντικό είναι ότι στις εμφανίσεις περιλαμβάνει και τον εαυτό του, που ως γνωστόν δεν τον γνώρισε ποτέ, αν και ζούσε στην ίδια περιοχή (και μάλιστα ήταν τσιράκι του αρχιερέα Γαμαλιήλ, όπως αναφέρει αλλού), αλλά σε όραμα. Τι μας λέει ότι όλες οι υπόλοιπες φημολογούμενες από τους ίδιους “αδελφούς” εμφανίσεις, δεν ήταν κάτι

αντίστοιχο;

Φυσικά ένας άδειος τάφος δεν πιστοποιεί τίποτα απολύτως.

Το σημαντικό όμως στοιχείο είναι ότι ακόμα και στα ίδια τα τρία *Ευαγγέλια* που υποτίθεται ότι αναφέρουν την Ανάσταση, κανένας δεν την είδε και όλοι είδαν τον αναστημένο Ιησού αργότερα και σε καταστάσεις που εύκολα μπορούν να χαρακτηριστούν ονειρικές. Προφανώς και δεν υποδηλώνουν καμία απόδειξη ανάστασης.

d. Οι μαθητές του Ιησού διακήρυξαν ότι είδαν τον Ιησού Αναστημένο με αποτέλεσμα το θάνατό τους: σε αντίθεση με πολλές περιπτώσεις «μαρτύρων» που πεθαίνουν για τα πιστεύω τους (π.χ. φανατικοί ισλαμιστές), οι Απόστολοι δεν πέθαναν για αυτά που πίστευαν (όπως τους τα μετέφερε κάποιος άλλος), αλλά για αυτά που οι ίδιοι είδαν και βίωσαν. Η Ανάσταση του Ιησού δεν ήταν για τους μαθητές ένα απλό γεγονός στο οποίο πίστευσαν στην πορεία, αλλά ένα γεγονός που οι ίδιοι βίωσαν από πρώτο χέρι και έτσι ήταν σίγουροι για την αλήθεια του γεγονότος. Ως αποτέλεσμα, δεν θα μπορούσαν ποτέ να είχαν συμμετάσχει σε οποιαδήποτε συνωμοσία για την αρπαγή του σώματος του Ιησού ή για τη διάδοση ψευδών φημών κτλ γιατί πολύ απλά, κανένας δεν είναι διατεθειμένος να πεθάνει για ένα γεγονός που γνωρίζει με βεβαιότητα ότι είναι ψέμα. Άρα αν κάποιος θέλει να μην αποδώσει την αλλαγή της στάσης των Αποστόλων στο ότι έγιναν πράγματι μάρτυρες της Ανάστασης του Ιησού, θα πρέπει να τεκμηριώσει μία εναλλακτική θεωρία - έναντι της Ανάστασης - για το τί πραγματικά συνέβη.

Δεν ξέρουμε στη πραγματικότητα πολλά για τους Αποστόλους, ούτε καν αν υπήρξαν, πέρα από κάποια ονόματα που αναφέρει ο Παύλος, ξέρουμε όμως ότι για έναν πιστό στο οτιδήποτε, η έννοια του βιώματος συγχέεται συχνά και εύκολα με την έννοια της πραγματικότητας και πάντα νοηματοδοτείται από την θεολογία του. Ακόμα και σήμερα εμφανίζονται δολοφόνοι που λένε ότι ο θεός τους είπε να κάνουν το έγκλημά τους και η ψυχολογία και η ψυχιατρική έχουν αρκετές απαντήσεις για το θέμα αυτό του βιώματος. Διαβάστε σχετικά:

Θρησκεία ή βίωμα;

Ψυχικές καταστάσεις και Εκκλησία

Περί του πνευματικού πατερικού βιώματος

Το επιχείρημα της «προσωπικής εμπειρίας» για την ύπαρξη Θεού

Συμπερασματικά, τα παραπάνω 4 ιστορικά στοιχεία εξηγούνται ικανοποιητικά μόνο μέσα από την παραδοχή της Ανάστασης του Ιησού, και παρά την ενασχόληση πολλών Ιστορικών με το θέμα, κανένας μέχρι σήμερα δεν έχει δώσει μία ολοκληρωμένη θεωρία και για τα 4 παραπάνω στοιχεία, χωρίς να συμπεριλάβει στην εξήγησή του την Ανάσταση του Κυρίου.

Με άλλα λόγια, ενώ πράγματι υπάρχουν μερικές εναλλακτικές θεωρίες για το τι μπορεί να συνέβει για κάποια από αυτά τα επιμέρους στοιχεία, καμία εναλλακτική θεωρία δεν υπάρχει - έναντι της Ανάστασης - που να εξηγεί ικανοποιητικά και τα 4 στοιχεία (σημ: αν υπάρχει ενδιαφέρον μπορεί να γίνει μία αναφορά σε επόμενο κείμενο για τις κυριότερες εναλλακτικές θεωρίες του τί συνέβη, και γιατί αυτές δεν είναι πειστικές).

Ως αποτέλεσμα σχεδόν 2.000 χρόνια μετά το θάνατο του Ιησού, η Ανάσταση του από τους νεκρούς εξακολουθεί να αποτελεί την πιο λογική και τεκμηριωμένη απάντηση σε όλα τα ιστορικά στοιχεία που υπάρχουν.

Νομίζω ότι έχουμε μια καλή εικόνα των επιχειρημάτων του επιστήμονος του Harvard και της βαρύτητάς τους. Σε ένα όμως σημείο έχει δίκιο. Πράγματι σε ακαδημαϊκό επίπεδο οι ξεκάθαροι αρνητές της ιστορικότητας είναι λίγοι, αν και αρκετοί αφήνουν αιχμές ενίοτε. Αυτό έχει να κάνει με την αδράνεια από την δεδομένη επικράτηση της κάθε Εκκλησίας και την εμπλοκή της με την εκπαίδευση. Θα θυμίσω όμως ότι αντίστοιχη ήταν και η αναλογία πριν από είκοσι ακόμα χρόνια για το θέμα της ιστορικότητας του Μωυσή, της Εξόδου και των πατριαρχών και πλέον ελάχιστοι ακαδημαϊκοί υποστηρίζουν την ιστορικότητά τους. Το θέμα όμως δεν είναι τόσο τι λένε οι ακαδημαϊκοί που έχουν καριέρες και έδρες να διατηρήσουν και αν θυμώσει το φανατισμένο ποίμνιο, αυτές κινδυνεύουν, αλλά αν υπάρχουν πραγματικά στοιχεία που να ξεκαθαρίζουν το θέμα, και αυτά όπως είδαμε δεν υπάρχουν. Οι απολογητές κινούνται με ερμηνείες και με την αδράνεια της με φασιστικό τρόπο ντοπαρισμένης κοινωνίας μας που έμαθε όπως όλοι μας, ότι η ύπαρξη του Ιησού ήταν δεδομένη και υπήρχε πλήρως μαρτυριών, κάτι που αποδεικνύεται εύκολα όπως είδαμε μύθος.

Αντίθετα όσοι ασχολούνται με τις βιβλικές μελέτες διαπιστώνουν το πλήθος των πλαστογραφιών και παρεμβάσεων σε αρχαία κείμενα για να βγει κάποια

ιστορικότητα και συγκεκριμένη θεολογία, που κάτι λέει στον ερευνητή, ότι οι πρώτοι χριστιανοί προσπάθησαν εναγωνίως να αποδώσουν αλήθεια σε κάτι που φαίνεται τελικά να είχε μυθικό περιεχόμενο.

Φιλίστωρ